

ตัวกำหนดสุขภาพทางสังคม และ การดำเนินงานกับประชากร : การนำไปใช้ในการสร้างเสริมสุขภาพช่องปาก

Social Determinants of Health and Population Approach : Implications for Oral Health Promotion

ศาสตราจารย์ ดร. กันตแพทย์หญิงสุดาดวง กฤษฎาพงษ์
ภาควิชาทันตกรรมชุมชน คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากมุมมองหนึ่ง สังคมทุกวันนี้เต็มไปด้วยอาหารที่เสี่ยงต่อสุขภาพ และกลยุทธ์ทางการตลาดมากมายที่สนับสนุนอาหารเสี่ยงเหล่านั้น แต่ในอีก มุมหนึ่ง อาหารสุขภาพและเครื่องดื่มหวานน้อย/ไม่หวานเลยก็มีเพิ่มมากขึ้น เช่นกัน ส่วนหนึ่งมาจากมาตรการภาษีน้ำตาลที่ทำให้ผู้ผลิตหันมาผลิตเครื่องดื่มหวานน้อยเพิ่มขึ้น (เพราะไม่ต้องเสียภาษี) ประกอบกับการใช้สัญลักษณ์ “ทางเลือกสุขภาพ” (ตราใบไม้) บนฉลากเครื่องดื่มที่มีน้ำตาลไม่เกิน 6% (ไม่เสียภาษี) ซึ่งเป็นวิธีที่ช่วยให้ผู้บริโภคเลือกเครื่องดื่มหวานน้อยได้โดยง่าย นอกจากนี้ เทรนด์การดูแลสุขภาพ อาหารคลีน ลดน้ำตาล ลดอ้วน ลดเค็มยังปรากฏชัดในสังคม และดูเหมือนจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปัจจัยเชิงบวก เหล่านี้ทำให้การสร้างพื้นที่สุขภาพมีความเป็นไปได้

คณะทันตแพทยศาสตร์ โรงพยาบาล คลินิกเอกชน สามารถเป็น ต้นแบบของพื้นที่สุขภาพได้ ภารกิจในการรักษาโรคฟันผุ ควรจะได้ถูกทำให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ด้วยการลดสาเหตุของโรคฟันผุ อาหารในองค์กร โดยเฉพาะ เครื่องดื่ม (เพราะเป็นอาหารที่ทำให้บริโภคน้ำตาลมากที่สุด) ควรจะเป็นชนิด หวานน้อยและไม่หวานเลย น้ำเปล่าคุณภาพดีควรจะมีให้ เข้าถึงง่าย ฟรี หรือ ราคาถูกที่สุด ผลไม้ที่เป็นของว่างที่ดีที่สุดควรมีจำหน่ายในราคาถูก วาง จำหน่ายในบริเวณที่เข้าถึงง่าย ใกล้ทางเดิน หากยังไม่สามารถกำจัดอาหาร ขยะ/เครื่องดื่มน้ำตาลสูงในองค์กรให้หมดไปได้ ควรจะพิจารณาการจัดสรร พื้นที่และราคา เพื่อให้เข้าถึงยากกว่าและราคาแพงกว่าอาหารสุขภาพ/ เครื่องดื่มน้ำตาลต่ำ นอกจากการจัดการทางสิ่งแวดล้อมแล้ว ค่านิยมในการ บริโภคหวานน้อยและน้ำเปล่าควรจะได้รับการส่งเสริมด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับแต่ละองค์กร เช่น ของว่างและเครื่องดื่มในที่ประชุมเป็นชนิด หวานน้อยและน้ำเปล่าเท่านั้น ป้ายและสื่อรณรงค์การบริโภคหวานน้อย ผู้นำ ควรที่จะเป็นแบบอย่างให้กับองค์กร และทันตแพทย์ควรที่จะเป็นแบบอย่าง ให้กับผู้ป่วย

การเปลี่ยนแปลงสังคมให้เอื้อต่อสุขภาพเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และ เราทุกคนสามารถเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการนั้น เริ่มจากตัวเรา สังคมเล็ก ๆ รอบตัวเรา ครอบครัว กลุ่มเพื่อน ผู้ป่วย ที่ทำงาน คลินิก องค์กร หรือสถานที่ ที่เราสามารถมีบทบาทได้ (โรงเรียน ร้านอาหาร ร้านกาแฟ โรงแรม รีสอร์ท พิตเนส ฯลฯ) เป็นต้นแบบให้กับผู้อื่น ชักชวนกันสร้างพื้นที่ สุขภาพให้เกิดขึ้น พื้นที่สุขภาพเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้น จะเป็นต้นแบบให้กับพื้นที่อื่นต่อไป เป็นการ สร้างสมของค่านิยมสุขภาพในสังคม ที่จะเป็น พลังในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในสังคม ระดับโลกใหญ่ต่อไป

